

การประเมินความเสี่ยงจากการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ตำบลปะ อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์

1. หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังภาครัฐ พ.ศ.2561 มาตรา 79 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐาน และหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด และกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์ กระทรวงการคลังว่าด้วย มาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2562 ตามหนังสือ ที่ กค 0409.4/ว 23 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2562 เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นไปตามเจตนารมณ์ มาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 6 ที่กำหนดว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

1. เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน
2. เพื่อป้องกันความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. เพื่อลดโอกาสและผลกระทบที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินงานที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้และสามารถควบคุมได้ ตรวจสอบได้อย่างมีระบบ
4. เพื่อกำหนดมาตรการ กิจกรรมในการจัดการความเสี่ยงและมีการติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบริหารงานขององค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันในการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
6. เพื่อให้บุคลากรได้รับรู้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างเป็นระบบ ในทิศทางเดียวกัน

3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง

3.1 ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

1. ภัยธรรมชาติ
2. ภัยเศรษฐกิจ
3. ภัยการเมือง

4. ภัยสังคม
5. ภัยเทคโนโลยี
- 3.2 ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย
 1. กลยุทธ์ในการบริหารองค์กร
 2. โครงสร้างองค์กร
 3. ระบบแบบการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการ
 4. การจัดการทรัพยากรบุคคลากร
 5. ทักษะ ความรู้ความสามารถของบุคคลากร
 6. รูปแบบการบริหารจัดการ
 7. ค่านิยมร่วมของบุคคลากรในองค์กรที่มีเป้าหมายเดียวกัน

4. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระการทำงานต้องประเมินความเสี่ยง ก่อนปฏิบัติงานทุกครั้งและแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานตามหลักภาระงานปกติ ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้ และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นลักษณะ pre-decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงเป็น การสอบทวน post-decision

5. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

รูปแบบการประเมินความเสี่ยง ตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission) จำแนกได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (S: Strategic Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนด นโยบาย แผนงาน โครงการ ไม่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้
2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (O: Operational Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ไม่เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ หรือหนังสือสั่งการ หรือหลักวิชาการ การไม่มีความรู้ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานเพียงพอของบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง ความประมาทเลินเล่อ ฯลฯ
3. ความเสี่ยงด้านการเงิน (F: Financial Risk) เป็นความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชี ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการ หลักวิชาการที่กำหนดไว้ หรือไม่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ การจงใจละเว้น ความประมาทเลินเล่อ ฯลฯ
4. ความเสี่ยงด้านกฎหมายระเบียบหรือที่เกี่ยวข้อง (C : Compliance Risk) เป็นความเสี่ยงที่ไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ หรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องได้หรือระเบียบ กฎหมายข้อบังคับ หนังสือสั่งการต่างๆ ไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน หรือไม่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ สถานการณ์ปัจจุบัน (ระเบียบล่าช้า)

6. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตประกอบด้วย pressure/Incentive หรือแรงกดดัน หรือแรงจูงใจ opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุมกำกับควบคุม ภายในขององค์กรมี จุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

สืบค้นจาก : <https://www.facebook.com/TheEnlightenerNews/photos/repost>

7. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

โรงเรียนลานทรายพิทยาคมได้แบ่งความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือการ ปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง
2. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

8. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดเลือกกระบวนการงาน หรือโครงการ
2. การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
3. การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
4. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
5. การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการ

โรงเรียนลานทรายพิทยาคมได้แบ่งความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือการ ปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง
2. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

เหตุการณ์ความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
	ความเสี่ยงที่เคยเกิด Know Factor	ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด Unknow Factor
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง		
- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีการรับสินบนในการปฏิบัติงาน		✓
- เจ้าหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคล ร้านค้า ผู้ประกอบการในการจัดซื้อจัดจ้าง		✓
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล		
- งานบุคคลมีการรับสินบนเพื่อแลกกับการบรรจุโยกย้ายหรือเลื่อนวิทยฐานะ		✓
- เจ้าหน้าที่รับสินบนในการแลกกับการประเมินผลการปฏิบัติงานเลื่อนเงินเดือน		✓

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

โรงเรียนลานทรายพิทยาคมกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ สินบนของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน โดยพิจารณาจาก 2 ปัจจัย คือ ด้านโอกาส (Likelihood) และด้านผลกระทบ (Impact) และการให้คะแนนทั้ง 2 ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

1. ด้านโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

ระดับ	โอกาสเกิดการทุจริต
5	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 5 ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดได้สูงมาก)
4	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 4 ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดได้สูง)
3	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 3 ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง)
2	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 2 ครั้ง / ปี (โอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก)
1	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต 1 ครั้ง / ปี (ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น)

2. ด้านผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงินและผลกระทบทางการเงิน

ระดับ	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	
	ผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงิน	ผลกระทบทางการเงิน
5	- เกิดความเสียหายต่อรัฐ เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษชี้มูลความผิด เข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม - เกิดการฟ้องร้องต่อศาล หรือหน่วยงานกำกับดูแล องค์กร ตรวจสอบทำการตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น	ความเสียหายตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป

4	- ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคม ให้ความสนใจ - ร้องเรียนต่อสื่อมวลชนและมีการออกข่าว	ความเสียหายตั้งแต่ 500,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท
3	- หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเข้าตรวจสอบขอเท็จจริง - มีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงาน โดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน	ความเสียหายตั้งแต่ 250,000 บาท ถึง 500,000 บาท
2	- ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส - เริ่มมีความกังวลและสอบถามข้อมูล	ความเสียหายตั้งแต่ 100,000 บาท ถึง 250,000 บาท
1	- แทบจะไม่มี	ความเสียหายตั้งแต่ 100,000 บาท หรือน้อยกว่า

ตารางการประเมินระดับค่าความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับโอกาส	ระดับผลกระทบ	ค่าความเสี่ยง (โอกาส×ผลกระทบ)
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง			
- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีการรับสินบนในการปฏิบัติงาน	1	1	1
- เจ้าหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคล ร้านค้า ผู้ประกอบการในการจัดซื้อจัดจ้าง	1	1	1
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล			
- งานบุคคลมีการรับสินบนเพื่อแลกกับการบรรจุ โยกย้ายหรือเลื่อนวิทยฐานะ	1	1	1
- เจ้าหน้าที่รับสินบนในการแลกกับการประเมินผลการปฏิบัติงานเลื่อนเงินเดือน	1	1	1

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริตเป็นการวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต โดยแบ่งออกเป็น

สถานะสีเขียวเข้ม : เป็นความเสี่ยงระดับต่ำมาก

สถานะสีเขียวอ่อน : เป็นความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : เป็นความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่าง ปฏิบัติงานตามปกติการควบคุมดูแล

สถานะสีแดง : เป็นกระบวนการความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้มาเกี่ยวข้องหลายคนหลายหน่วยงาน จนยากต่อการควบคุมหรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : เป็นความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถก ากับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรือสม่ำเสมอ

เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ค่าความเสี่ยง = (โอกาสการทุจริต x ระดับความรุนแรงของผลกระทบ)

ระดับ	ค่าความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
5	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	21 - 25
4	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	16 - 20
3	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	11 - 15
2	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	6 - 10
1	ความเสี่ยงระดับต่ำมาก (Very Low Risk : V)	1 - 5

ตารางประเมินระดับความเสี่ยง

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง					
- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีการรับสินบนในการปฏิบัติงาน	✓				
- เจ้าหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคล ร้านค้า ผู้ประกอบการในการจัดซื้อจัดจ้าง	✓				
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล					
- งานบุคคลมีการรับสินบนเพื่อแลกกับการบรรจุโยกย้ายหรือเลื่อนวิทยฐานะ	✓				
- เจ้าหน้าที่รับสินบนในการแลกกับการประเมินผลการปฏิบัติงานเลื่อนเงินเดือน	✓				

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการ
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง		
- เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีการรับสินบนในการปฏิบัติงาน	ต่ำมาก	- ผู้บังคับบัญชาควบคุมติดตามและร่วมสร้างจิตสำนึกต่อต้านการทุจริต
- เจ้าหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคล ร้านค้า ผู้ประกอบการในการจัดซื้อจัดจ้าง	ต่ำมาก	- ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐
ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล		

- งานบุคคลมีการรับสินบนเพื่อแลกกับการบรรจุโยกย้ายหรือเลื่อนวิทยฐานะ	ต่ำมาก	- ผู้บังคับบัญชาควบคุมติดตามและร่วมสร้างจิตสำนึกต่อต้านการทุจริต
- เจ้าหน้าที่รับสินบนในการแลกกับการประเมินผลการปฏิบัติงานเลื่อนเงินเดือน	ต่ำมาก	- ผู้บังคับบัญชาควบคุมติดตามและร่วมสร้างจิตสำนึกต่อต้านการทุจริต